

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

แหล่งกำเนิดมลพิษที่เข้าข่ายต้องดำเนินการ ตามบทบัญญัติในมาตรา 80 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

สิ่งที่ควรรู้เกี่ยวกับแหล่ง
กำเนิดมลพิษสำหรับ
เจ้าพนักงานผู้ครอบครอง
แหล่งกำเนิดมลพิษ
และประชาชนทั่วไป

แหล่งกำเนิดมลพิษ
มีทั้งหมด 10 ประเภท
ต้องสุ่มรายงานน้ำเสียตามแบบ
ทส. 1 เก็บไว้ ณ สถานที่ตั้งแหล่ง
กำเนิดมลพิษและสุ่มรายงาน
น้ำเสียตามแบบ ทส. 2 ส่งให้
เจ้าพนักงานท้องถิ่นภายใน
วันที่ 15 ของเดือนถัดไปทุกแหล่ง

ระบบบำบัด
น้ำเสียรวม
ของชุมชน

บ่อเพาะเลี้ยง
สัตว์น้ำจืด
โดยมีพื้นที่บ่อ 10 ไร่ขึ้นไป
หรือมีการใช้สารที่
ก่อให้เกิดความเค็ม

บ่อเพาะเลี้ยง
สัตว์น้ำกร่อย
ทุกขนาด

บ่อเพาะเลี้ยง
สัตว์น้ำชายฝั่ง
โดยมีพื้นที่บ่อ 10 ไร่ขึ้นไป

สถานบริการ
น้ำมันเชื้อเพลิง
โดยตั้งอยู่ในที่ดินที่ติดเขต
ถนนสาธารณะ ถนนส่วนบุคคลหรือ
เชื่อมต่อกับถนนหลวงหรือถนน
สาธารณะมีความกว้างของถนน
ตั้งแต่ 8.00 เมตรขึ้นไป

ท่าเทียบเรือ
ประมง
สะพานปลา
และกิจการ
แปรรูป
ทุกขนาด

การเลี้ยง
สุกร
โดยมีน้ำหมักหมัก
ปุ๋ยสัตว์ 6 หน่วยขึ้นไป

ที่ดิน
จัดสรร
โดยมีการแบ่งเป็นแปลงย่อย
เพื่อจำหน่าย ตั้งแต่ 10 แปลง
หรือเนื้อที่น้อยกว่า 10 ไร่

อาคารบาง
ประเภทและ
บางขนาด
โดยมีจำนวนห้องและพื้นที่
ตามประกาศกระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โรงงาน
อุตสาหกรรม
และนิคม
อุตสาหกรรม
โดยมีเครื่องจักรตั้งแต่ 50 แรงม้าขึ้นไป
หรือมีพนักงาน 50 คนขึ้นไป

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 4

Environment and Pollution Control Office 4

หากมีข้อสงสัยสามารถสอบถามเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ
ได้สามารถศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมได้จาก www.pcd.go.th
หรือสามารถสแกน QR Code ด้านขวา

SCAN ME

QR Code www.pcd.go.th

การควบคุมฝุ่นละอองจากการก่อสร้าง

กิจกรรมการก่อสร้าง เช่น การขุด เจาะ ทับหรือขึ้นต่อนั้นๆ มักก่อให้เกิดฝุ่นละออง ซึ่งหากไม่มีการควบคุมให้ดีจะส่งผลกระทบต่อชุมชนในบริเวณใกล้เคียง โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีการก่อสร้างจำนวนมาก เช่น กรุงเทพฯ ปริมณฑล และในเมืองใหญ่ตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย

ข้อควรปฏิบัติ

- ▶ ควรจัดทำรั้วทึบสูงไม่น้อยกว่า 2 เมตร รวมทั้งใช้ผ้าใบปิดคลุมรอบพื้นที่เพื่อป้องกันฝุ่นละอองฟุ้งกระจาย
- ▶ ควรทำความสะอาดพื้นที่ เพื่อลดฝุ่นละอองสะสมอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการควบคุมฝุ่นละอองจากกิจกรรมการก่อสร้าง

การขุด

- ▶ ควรกันพื้นที่สำหรับขุดและมีการฉีดพรมน้ำเพื่อป้องกันฝุ่นละอองฟุ้งกระจาย
- ▶ ฉีดน้ำล้างล้อรถทุกชนิดก่อนออกนอกสถานที่ก่อสร้าง เพื่อไม่ให้ฝุ่นละอองฟุ้งกระจาย และป้องกันไม่ให้น้ำที่ใช้ฉีดล้างดังกล่าวไหลออกนอกสถานที่ก่อสร้าง
- ▶ หากมีการเปิดหน้าดินให้มีการควบคุมฝุ่นละอองฟุ้งกระจายเป็นระยะ เช่น การฉีดพรมน้ำและการใช้สารเคมีฉีดพ่น

การเจาะ

- ▶ ควรทำในพื้นที่ปิดล้อมหรือคลุมวัสดุที่สามารถป้องกันการฟุ้งกระจาย รวมถึงฉีดพรมด้วยน้ำหรือสารเคมีเพื่อควบคุมฝุ่นละอองตลอดเวลาที่มีการเจาะ

การทุบ

- ▶ ควรทำรั้วทึบ หรือใช้ผ้าใบ/วัสดุอื่น หรืออุปกรณ์ที่สามารถป้องกันการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง ปิดคลุมบริเวณที่มีการทุบเพื่อลดผลกระทบต่อชุมชนใกล้เคียง

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 5

2/1 ม.6 ต.วังตะกั่ว อ.เมืองนครปฐม จ.นครปฐม

034-262339-40

ก การจัดการฝุ่นละออง จากการก่อสร้าง

กิจกรรมจากการก่อสร้างที่ทำให้เกิดฝุ่นละออง

- ▶ การก่อสร้างอาคาร เช่น การผสมคอนกรีต การใส่ไม้ ก่อผนัง ก่อวัสดุก่อสร้าง การขัดผนัง
- ▶ การก่อสร้างถนนและระบบสาธารณูปโภค เช่น การขุดเจาะ รถบรรทุกขนส่ง ก่อวัสดุก่อสร้าง
- ▶ การบรรทุกและขนส่งวัสดุก่อสร้าง เช่น เศษวัสดุตกหล่น รถบรรทุกขนส่ง

การก่อสร้างอาคาร

- ▶ กำหนดขอบเขตการดำเนินงานให้ชัดเจน
- ▶ จัดทำรั้วโดยรอบบริเวณก่อสร้างให้มีลักษณะเป็นรั้วทึบ
- ▶ ขณะมีการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน ช่อมแซมอาคาร ให้จัดทำผ้าใบกันแสง หรือโปร่งแสง ปกคลุมตัวอาคาร ตลอดแนวอาคารจนกว่าการดำเนินการจะแล้วเสร็จ
- ▶ บริเวณปากทางเข้า-ออก ต้องปิดกั้นตลอดเวลา เปิดเฉพาะเมื่อมีรถเข้า-ออก
- ▶ ให้ฉีดน้ำหรือจัดให้มีสิ่งปกคลุมกองวัสดุ อย่างมิดชิด ไม่ให้มีการฟุ้งกระจายของฝุ่น
- ▶ ทำความสะอาด เศษหิน โคลน กราย ที่ตกหล่น ในบริเวณก่อสร้างข้างนอกรอบรั้วโครงการทุกวัน
- ▶ หากมีพื้นที่ในโครงการที่ไม่ได้ใช้การก่อสร้าง เป็นเวลา 6 เดือน หรือมากกว่า ให้ดำเนินการปลูกหญ้า หรือจัดกับด้วยสารเคมี ที่ช่วยลดการฟุ้งกระจายของฝุ่น
- ▶ ล้างทำความสะอาดตัวรถและล้อรถให้ปราศจากเศษหิน ดิน โคลน หรือทราย ก่อนนำรถทุกชนิดออกสู่ภายนอกโครงการ
- ▶ ทำความสะอาดดินหรือฝุ่นละอองบนถนนสาธารณะและบริเวณทางเข้าออกให้สะอาดเป็นประจำ

วิธีการจัดการ

การก่อสร้างถนน และระบบสาธารณูปโภค

- ▶ จัดให้มีสิ่งรองรับวัสดุซึ่งอาจตกหล่นจากการดำเนินการก่อสร้างที่ระดับเหนือพื้นดิน เพื่อป้องกันการฟุ้งกระจายของวัสดุ
- ▶ หากมีการเปิดหน้าผิวเดิมเดิม ให้ทำเป็นช่วงๆ ดัดน้ำเป็นระยะ เพื่อป้องกันการฟุ้งกระจายของฝุ่น
- ▶ ฉีดน้ำหรือจัดให้มีสิ่งปกคลุมกองวัสดุที่ใช้ให้มิดชิด ไม่ให้มีการฟุ้งกระจายของฝุ่น
- ▶ ทำความสะอาดเศษหิน โคลน กราย ที่ตกหล่น ในบริเวณก่อสร้างและรอบนอกรั้วโครงการทุกวัน
- ▶ ในการก่อสร้างถนน ให้ปูผิวให้ลื่นทางด้วยวัสดุถาวร และจัดให้มีทางเบี่ยง เพื่อไม่ให้รถลงไปวิ่งบนถนนที่ยังอยู่ระหว่างการก่อสร้าง
- ▶ ทำการปรับผิวถนนด้วยวัสดุทั้งถาวรชั่วคราว เพื่อมิให้มีการฟุ้งกระจายของฝุ่นในพื้นที่ที่ยังรอการติดตั้ง หรือโยกย้ายระบบสาธารณูปโภค
- ▶ จัดพรมน้ำบนพื้นผิวถนนที่ยังมีฝุ่นดินสะสม ให้เปียกชุ่มตลอดเวลา

การบรรทุก และขนส่งวัสดุก่อสร้าง

- ▶ รถบรรทุกขนส่งต้องมีผ้าคลุมให้มิดชิด แน่นหนา ไม่หลุดหรือขาดง่าย และยาวลงมาอย่างน้อย 30 ซม.
- ▶ รถบรรทุกต้องไม่บรรทุกน้ำหนักเกินตามมาตรฐานของถนน
- ▶ ล้างทำความสะอาดตัวรถและล้อรถให้ปราศจากเศษหิน ดิน โคลน หรือทราย ก่อนนำรถทุกชนิดออกสู่ภายนอกโครงการ
- ▶ ในกรณีมีสิ่งของที่บรรทุกมาตกหล่นบนเขตทางจราจร จะต้องรับผิดชอบในการเคลื่อนย้ายสิ่งของที่ตกหล่นให้เรียบร้อย
- ▶ ดูแลรักษาให้กระเบาะรถบรรทุกปิดฝาท้ายให้มิดชิด และกระเบาะไม่มีรูรั่วหรือชำรุด

ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- ★ การกระทำใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่น ละออง เขม่า เถ้า หรือกรณีอื่นใด จนเป็นเหตุ ให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพถือว่าเป็นเหตุร้ายตามกฎหมายมาตรา 25 (4) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535
- ★ เจ้าของรถซึ่งใช้บรรทุกสัตว์กรวด หิน ดิน เลน กราย สิ่งปฏิกูล มูลหรือสิ่งอื่นใด ต้องจัดให้รถนั้นอยู่ในสภาพที่ป้องกันมิให้น้ำหรือสิ่งอื่นใด หรือสิ่งดังกล่าวรั่วไหล ปลิว ฟุ้ง กระจายลงบนถนนในระหว่างที่ใช้นั้น รวมทั้งต้องป้องกันมิให้น้ำนั้นจากรถรั่วไหลลงบนถนนตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535
- ★ กฎกระทรวง ฉบับที่ 67 (พ.ศ. 2563) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 การก่อสร้างอาคารที่มีความสูงตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไปที่มีระยะราบวัดจากแนวอาคารด้านนอกถึงที่สาธารณะหรือที่ดินต่างเจ้าของหรือผู้ครอบครองน้อยกว่าทั้งหนึ่งของความสูงของอาคารนั้น หรืออาคารซึ่งอยู่ในโครงการจัดสรรที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน ผู้ดำเนินการต้องจัดให้มีมาตรการป้องกันฝุ่นละออง
- ★ โครงการหรือกิจการที่เข้าข่ายซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) จะต้องได้รับอนุญาตจากทางราชการตามกฎหมายก่อนเริ่มการก่อสร้างหรือดำเนินการและระหว่างก่อสร้างหรือดำเนินการจะต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม

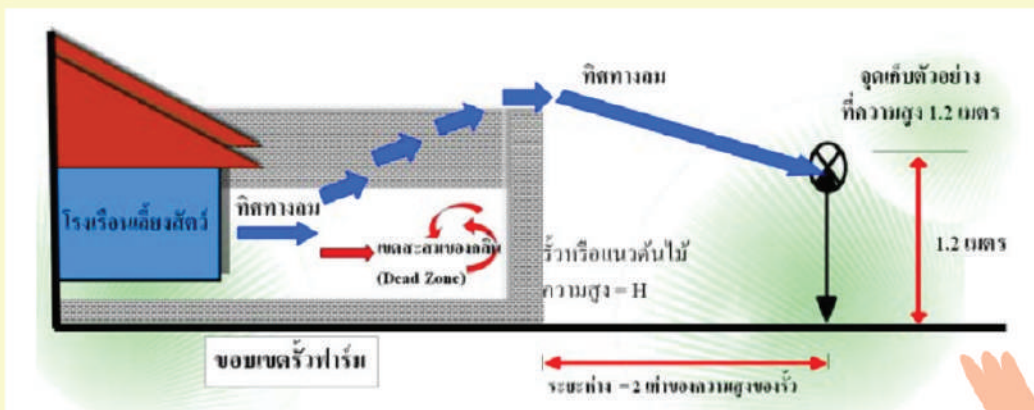
การตรวจสอบ กลิ่นเหม็นจากสถานที่เลี้ยงสัตว์

กลิ่นเหม็นจากสถานที่เลี้ยงสัตว์ เกิดจากการหมักหมมของมูลสัตว์ในพื้นที่ที่มีการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ คอกสัตว์ กรงสัตว์ ที่ขังสัตว์ หรือสถานที่ในลักษณะอื่นที่มีการคอกขังสัตว์ รวมถึงแนวอาณาเขตที่ดิน ซึ่งใช้ประกอบกิจการเลี้ยงสัตว์ที่มีพื้นที่ติดต่อกันเป็นผืนเดียว โดยกลิ่นเหม็นที่เกิดขึ้นสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงได้

การตรวจวัดค่าความเข้มข้นกลิ่นด้วยการดม (Sensory Test)

การตรวจวัดค่าความเข้มข้นของกลิ่นในสถานที่เลี้ยงสัตว์ ต้องใช้วิธีการตรวจวัดค่าความเข้มข้นของกลิ่น ด้วยวิธีการตามประกาศคณะกรรมการควบคุมมลพิษ เรื่อง การเก็บตัวอย่างกลิ่นที่ปล่อยทิ้งจากสถานที่เลี้ยงสัตว์ การตรวจวัดค่าความเข้มข้นของกลิ่นด้วยการดม และการขึ้นบัญชีรายชื่อผู้ทดสอบกลิ่น ของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

- 1) การเก็บตัวอย่างกลิ่นจะเก็บช่วงเช้า ก่อนเวลา 10.00 น. หรือช่วงเย็นหลังเวลา 17.00 น. หรือช่วงเวลาอื่นที่ผู้ร้องเรียนแจ้งว่าได้รับกลิ่นเหม็นเป็นประจำ หรือช่วงเวลาที่เกิดกลิ่นสูงสุดตามที่ได้รับแจ้ง
- 2) เก็บตัวอย่างกลิ่น 2 จุด : จุดที่ 1 ริมอาณาเขตด้านนอกของสถานที่เลี้ยงสัตว์ซึ่งเป็นจุดใต้ลม
จุดที่ 2 ริมอาณาเขตด้านนอกของสถานที่เลี้ยงสัตว์บริเวณที่มีกลิ่นรุนแรงที่สุดซึ่งไม่ใช่จุดใต้ลม

*กรณีไม่มีรั้วหรือรั้วโปร่ง เก็บตัวอย่างกลิ่นด้านนอกของสถานที่เลี้ยงสัตว์

*กรณีมีรั้วทึบ เก็บตัวอย่างกลิ่นห่างจากรั้วด้านนอกประมาณ 2 เท่าของความสูงรั้ว และหากด้านนอกไม่มีพื้นที่ยื่นหรือเป็นปารกทึบ อนุโลมให้เก็บตัวอย่างกลิ่น ในรั้วหรือด้านในของสถานที่เลี้ยงสัตว์

3) ส่งตัวอย่างกลิ่นเพื่อวิเคราะห์ค่าความเข้มข้นกลิ่นด้วยการดม (Sensory Test) ในห้องปฏิบัติการ

โดยผู้ทดสอบกลิ่นที่ได้ขึ้นบัญชีรายชื่อของกรมควบคุมมลพิษ หรือกรมโรงงานอุตสาหกรรม

โดยค่ามาตรฐานความเข้มข้นกลิ่นจากสถานที่เลี้ยงสัตว์ ต้องไม่เกิน 30 หน่วย (Odor Unit :OU)

ที่มา : คู่มือการเก็บและวิเคราะห์กลิ่นฟาร์มสุกรด้วยการดม

: ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานค่าความเข้มข้นของอากาศเสียที่ปล่อยทิ้งจากสถานที่เลี้ยงสัตว์

: ประกาศคณะกรรมการควบคุมมลพิษ เรื่อง การเก็บตัวอย่างกลิ่นที่ปล่อยทิ้งจากสถานที่เลี้ยงสัตว์ การตรวจวัดค่าความเข้มข้นของกลิ่นด้วยการดม และการขึ้นบัญชีรายชื่อผู้ทดสอบกลิ่น ของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

: สื่อประชาสัมพันธ์ของกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง การตรวจสอบกลิ่นเหม็นจากสถานที่เลี้ยงสัตว์

การจัดการกลืนจากฟาร์มสัตว์ปีก ด้วยวิธีการกำจัดกลิ่น แบบม่านกระจายน้ำ

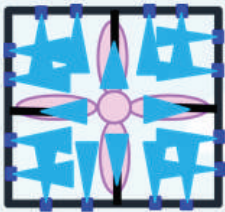
ในปัจจุบันปัญหากลิ่นจากฟาร์มสัตว์ปีก โดยเฉพาะฟาร์มเลี้ยงไก่และเป็ดก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนบริเวณใกล้เคียงมากขึ้น เนื่องจากการจัดการฟาร์มที่ไม่มีประสิทธิภาพ และการขยายตัวของชุมชนเข้าใกล้ฟาร์มมากขึ้น จนเกิดเป็นความขัดแย้งในหลายพื้นที่ซึ่งผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีการปรับวิธีการจัดการฟาร์มเพื่อลดปัญหาดังกล่าว อีกทั้งชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ต้องเข้าใจขั้นตอนการดำเนินงานของผู้ประกอบการด้วยเพื่อสร้างความยอมรับความพยายามในผลกระทบที่เกิดขึ้นของผู้ประกอบการ ซึ่งหากแต่ละฝ่ายเข้าใจวิธีการจัดการกลิ่นที่เกิดขึ้นแล้ว ปัญหาความขัดแย้งก็จะลดลง และสามารถอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนได้ โดยการจัดการปัญหากลิ่นมีวิธีการหลายวิธี ซึ่งสามารถสืบค้นข้อมูลได้ตาม QR-code ทั้งนี้ ได้ยกตัวอย่างวิธีการกำจัดกลิ่นแบบม่านกระจายน้ำ เนื่องจากในพื้นที่ส่วนใหญ่เลือกวิธีการนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การกำจัดกลิ่นแบบม่านกระจายน้ำ

การกำจัดกลิ่นแบบม่านกระจายน้ำ จะสามารถดักจับกลิ่นได้ โดยใช้ละอองน้ำที่พ่นออกมาจากหัวสเปรย์ชนิดละเอียด (หมอก) เป็นตัวดักกลิ่นที่เป่าออกมาจากพัดลมหลังโรงเรือนปิด และบางส่วนจะถูกย่อยสลายโดยจุลินทรีย์ที่เกิดขึ้นตามสแลน มีความสามารถในการกำจัดกลิ่นจากฟาร์มไก่ได้ประมาณ 80 %

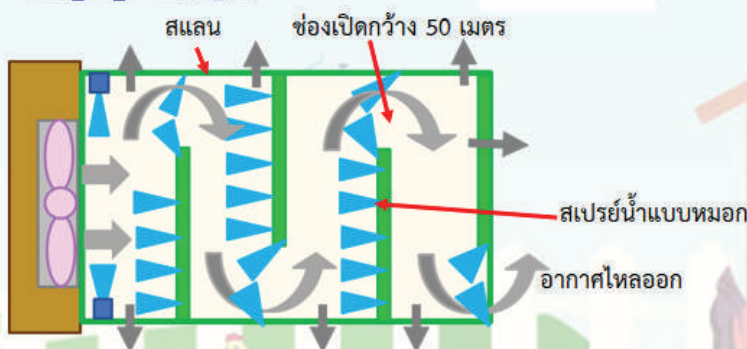
ขั้นตอนการติดตั้งอุปกรณ์แบบม่านกระจายน้ำ

1) โครงสร้างม่านกระจายน้ำสามารถเลือกใช้วัสดุได้หลายชนิดขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ประกอบการตามวัสดุในพื้นที่หรือตามต้นทุนการก่อสร้าง เช่น ไม้ไผ่ ไม้สน ไม้ยูคาลิปตัส ท่อเหล็กชุบสังกะสี หรือเหล็กไร้สนิม เป็นต้น

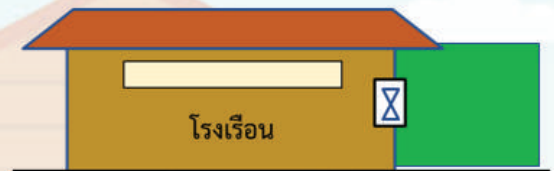
2) การติดตั้งหัวสเปรย์กับท่อพีวี และต่อเข้ากับท่อใช้จากจุดจ่ายน้ำ โดยติดตั้งหัวสเปรย์ด้านหลังพัดลมจำนวน 12 ตัว/พัดลม 1 ตัว ปรับทิศทางของสเปรย์โดยให้น้ำพุ่งออกจากสเปรย์แต่ละด้านพุ่งชนกัน การเพิ่มจำนวนและตำแหน่งของหัวสเปรย์ตามช่องเปิดจะทำให้ประสิทธิภาพการจัดการกลิ่นดีขึ้น

3) การติดตั้งสแลน นำสแลนคลุมโครงสร้างม่านกระจายน้ำ แล้วนำไปติดตั้งบริเวณหลังพัดลม

หลักการทำงาน

- หลังติดตั้งเรียบร้อยแล้ว เปิดพัดลมทำงานได้ตามปกติ ตรวจสอบความเร็วของลมว่าลดต่ำลงมากหรือไม่
- ทำการเปิดน้ำเพื่อให้น้ำพ่นจากหัวสเปรย์ไปดักจับกลิ่น ผ่นละออง โดยกลิ่นและผ่นละอองจะไปติดที่สแลน ซึ่งช่วยลดการแพร่กระจายของกลิ่นได้ น้ำที่จะจ่ายให้หัวสเปรย์ ควรมีแรงดันไม่ต่ำกว่า 10 - 20 เมตรน้ำ หรือ 1 - 2 บาร์
- ควรฉีดล้างทำความสะอาดสแลนทุกๆ 2 สัปดาห์ หรือเมื่อมีคราบเมือกสีดําจับอยู่ที่สแลนมากเกินไป

การกำจัดกลิ่นแบบม่านกระจายน้ำ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

คู่มือการจัดการกลิ่นจากฟาร์มสัตว์ปีก

จัดทำโดย สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 8

126 ต.หน้าเมือง อ.เมืองฯ จ.ราชบุรี โทรศัพท์ 0 3232 7603 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ reo08.org@mnre.go.th